

This publication is a private consolidation made by Kristina Savickaite, Lithuanian trainee, under the responsibility of Volker Heydt, Brussels, official at the European Commission's Directorate-General "Taxation and Customs Union".

Remarks, in particular hints to errors, which may well have occurred, should be sent to: volker.heydt@cec.eu.int

This compilation may be freely used for non-commercial purposes.

EUROPOS SAJUNGOS SUTARTIS

(Mastrichtas, 1992 m. vasario 7 d., paskutinį kartą keista 2003 m. Stojimo sutartimi)

Suvestinė redakcija (2004 m. gegužės 1 d.)

TURINYS

I. SUTARTIES TEKSTAS

Preambulė

I ANTRAŠTINĖ DALIS - Bendrosios nuostatos

II ANTRAŠTINĖ DALIS - Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą pakeitimai

III ANTRAŠTINĖ DALIS - Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutarties pakeitimai

IV ANTRAŠTINĖ DALIS - Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties pakeitimai

V ANTRAŠTINĖ DALIS - Nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos

VI ANTRAŠTINĖ DALIS - Policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose nuostatos

VII ANTRAŠTINĖ DALIS - Tvirtiesnio bendradarbiavimo nuostatos

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS - Baigiamosios nuostatos

II. Protokolai (nepateikiami)

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

...

APSISPRENDE pažymėti naują Europos integracijos proceso, pradėto įsteigus Europos Bendrijas, etapą,

PRISIMINDAMI Europos žemyno padalijimo pabaigos istorinę svarbą ir poreikį padėti tvirtus ateities Europos kūrimo pagrindus,

PATVIRTINDAMI savo ištikimybę laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms ir teisinės valstybės principams,

PATVIRTINDAMI savo nusistatymą gerbti 1961 m. spalio 18 d. Turine pasirašytoje Europos socialinėje chartijoje ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijoje apibrėžtas pagrindines socialines teises,

NORĖDAMI stiprinti savo tautų solidarumą, kartu gerbdami jų istoriją, kultūrą ir tradicijas,

NORĖDAMI toliau stiprinti demokratišką ir veiksmingą institucijų veikimą, kad jos galėtų bendroje institucijų sistemoje geriau atlikti joms patikėtus uždavinius,

APSISPRENDE siekti savo šalių ekonomikos stiprinimo ir konvergencijos ir įsteigti Ekonominę bei pinigų sąjungą, pagal šios Sutarties nuostatas apimančią bendrą ir tvirtą valiutą,

PASIRYŽĘ skatinti savo tautų ekonominę ir socialinę pažangą, atsižvelgdami į nenutrūkstamos plėtros principą, vidaus rinkos sukūrimą, tvirtesnę sanglaudą ir aplinkos apsaugą, ir įgyvendinti politiką, užtikrinančią, kad ekonominės integracijos pažangą lydėtų pažanga ir kitose srityse,

APSISPRENDE savo šalių piliečiams suteikti bendrą pilietybę,

APSISPRENDE įgyvendinti bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas ilgainiui pagal 17 straipsnio nuostatas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos, šitaip sustiprinant Europos identitetą ir jos nepriklausomybę, kad Europoje ir pasaulyje būtų stiprinama taika, saugumas ir didinama pažanga,

APSISPRENDE sudaryti sąlygas laisvam asmenų judėjimui ir kartu užtikrinti savo tautų saugą bei saugumą pagal šios Sutarties nuostatas kuriant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę,

APSISPRENDE toliau kurti vis glaudesnę Europos tautų sąjungą, kurioje sprendimai, vadovaujantis subsidiarumo principu, priimami kiek įmanoma priartinant juos prie piliečio,

NUMATYDAMI tolesnius žingsnius, kuriuos reikės žengti skatinant Europos integraciją,

NUSPRENDĖ įsteigti Europos Sąjungą ir šiam tikslui savo įgaliotaisiais atstovais paskyrė:

...

KURIE, pasikeitę tinkamai informintais ir patvirtintais įgaliojamaisiais raštais, susitarė dėl toliau pateikiamų nuostatų.

I ANTRAŠTINĖ DALIS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

Šia Sutartimi Aukštosios Susitariančios Šalys tarpusavyje įsteigia EUROPOS SAJUNGĄ (toliau – Sąjunga).

Ši Sutartis ženklina naują glaudesnės Europos tautų sąjungos kūrimo etapą, kai sprendimai priimami kuo atviriau ir kuo labiau priartinant juos prie piliečio.

Sąjungos pagrindas – Europos Bendrijos, kurias papildė šios Sutarties nustatytos bendradarbiavimo politikos sritys ir formos. Jos uždavinys – nuosekliai ir solidariai tvarkyti valstybių narių ir jų tautų santykius.

2 straipsnis

Sąjunga kelia sau šiuos tikslus:

- skatinti ekonominę ir socialinę pažangą, aukšto lygio užimtumą ir siekti darnios bei tvarios plėtros visų pirma pagal šios Sutarties nuostatas kuriant vidaus sienų neturinčią erdvę, stiprinant ekonominę ir socialinę sanglaudą bei steigiant Ekonominę ir pinigų sąjungą, galiausiai įvedant bendrą valiutą;
- įtvirtinti savo identitetą tarptautinėje arenoje, ypač įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas pagal 17 straipsnio nuostatas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos;
- stiprinti savo valstybių narių piliečių teisių ir interesų apsaugą įvedant Sąjungos pilietybę;
- puoselėti ir plėtoti Sąjungą kaip laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant atitinkamas išorės sienų kontrolės, prieglobsčio suteikimo, imigracijos ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones;
- visokeriopai puoselėti *acquis communautaire* ir ją toliau plėtoti atsižvelgiant į galimybę svarstyti, kokiu mastu šioje Sutartyje numatytas bendradarbiavimo politikos sritis ir formas gali priversti pervertinti siekiant užtikrinti Bendrijos mechanizmų ir institucijų veiksmingumą.

Sąjungos tikslų siekiama taip, kaip nustatyta šioje Sutartyje, ir laikantis joje nurodytų sąlygų bei terminų, kartu paisant Europos bendrijos steigimo sutarties 5 straipsnyje apibrėžto subsidiarumo principo.

3 straipsnis

Sąjunga naudojami viena bendra institucine struktūra, užtikrinančia veiklos, atliekamos siekiant jos tikslų ir laikantis *acquis communautaire* bei ją plėtojant, nuoseklumą ir tęstinumą.

Sąjunga visų pirma užtikrina visos savo užsienio veiklos nuoseklumą savo išorės santykių, saugumo, ekonominės ir plėtros politikos sričių atžvilgiu. Už tokio nuoseklumo užtikrinimą yra atsakingos bei šiuo tikslu bendradarbiauja Taryba ir Komisija. Abi jos pagal savo atitinkamus įgaliojimus užtikrina šių politikos krypčių įgyvendinimą.

4 straipsnis

Europos Vadovų Taryba deramai skatina Sąjungos plėtrą ir nustato jos bendras politines gaires.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

Europos Vadovų Tarybą sudaro valstybių narių arba jų vyriausybių vadovai ir Komisijos pirmininkas. Jiems padeda valstybių narių užsienio reikalų ministrai ir Komisijos narys. Europos Vadovų Taryba, vadovaujama Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės vadovo arba jos vyriausybės vadovo, renkasi ne rečiau kaip du kartus per metus.

Europos Vadovų Taryba po kiekvieno savo susitikimo pateikia Europos Parlamentui pranešimą ir rašytinį metų pranešimą apie Sąjungos padarytą pažangą.

5 straipsnis

Europos Parlamentas, Taryba, Komisija, Teisingumo Teismas ir Audito Rūmai savo įgaliojimus vykdo laikydamiesi sąlygų ir siekdami tikslų, numatytų, viena, Europos Bendrijų steigimo sutarčių ir paskesnių jas iš dalies keičiančių bei papildančių sutarčių ir aktų nuostatose, ir, antra, kitose šios Sutarties nuostatose.

6 straipsnis

1. Sąjunga yra grindžiama laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei teisinės valstybės principais, t. y. principais, kurie valstybėms narėms yra bendri.
2. Sąjunga gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų kaip bendri Bendrijos teisės principai.
3. Sąjunga gerbia savo valstybių narių nacionalinį savitumą.
4. Sąjunga pati pasirūpina savo tikslams pasiekti ir savo politikai įgyvendinti reikalingais ištekliais.

7 straipsnis

1. Remdamasi pagrįstu vieno trečdaliao valstybių narių, Europos Parlamento arba Komisijos pasiūlymu, Taryba, sprendama keturių penktadalių savo narių balsų dauguma ir gavusi Europos Parlamento sutikimą, gali nutarti, jog iškilo aiškus pavojus, kad kuri nors valstybė narė gali šurkščiau pažeisti 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus principus, ir teikti tai valstybei atitinkamas rekomendacijas. Prieš priimdama tokį nutarimą, Taryba išklauso tą valstybę narę ir, sprendama ta pačia tvarka, gali kreiptis į nepriklausomus asmenis, kad jie per pagrįstai numanomą laikotarpį pateiktų pranešimą apie padėtį toje valstybėje narėje.

Taryba reguliariai tikrina, ar toliau yra vadovaujama tais motyvais, kuriais buvo grindžiamas toks nutarimas.

2. Taryba, į kurią sušaukiami valstybių ar vyriausybių vadovai, remdamasi trečdaliao valstybių narių arba Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento sutikimą, gali vieningai nuspręsti, kad kuri nors valstybė narė šurkščiau ir nuolat pažeidžia 6 straipsnio 1 dalyje minimus principus; prieš tai Taryba paprašo atitinkamos valstybės narės vyriausybę pateikti savo pastabas.

3. Taryba, priėmusi sprendimą pagal šio straipsnio 2 dalį, kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti sustabdyti atitinkamos valstybės narės tam tikras šią Sutartį taikant atsirandančias teises, įskaitant tos valstybės narės vyriausybės atstovo Taryboje balsavimo teises. Taip darydama Taryba atsižvelgia į tokio teisių sustabdymo galimus padarinius fizinių ir juridinių asmenų teisėms bei pareigoms.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

Atitinkamos valstybės narės įsipareigojimai pagal šią Sutartį visais atvejais išlieka tai valstybei privalomi.

4. Taryba kvalifikuota balsų dauguma vėliau gali nuspręsti pakeisti arba panaikinti priemones, kurių buvo imtasi pagal 3 dalį, jei pasikeitė padėtis, privertusi jų imtis.

5. Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia neatsižvelgdama į atitinkamos valstybės narės vyriausybės atstovo balsavimą. Pačių dalyvaujančių arba atstovaujamų narių susilaikymas netrukdo priimti 2 dalyje nurodytų sprendimų. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių balsų, skaičiuojamų pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį, dalis.

Ši straipsnio dalis taip pat taikoma, kai pagal 3 dalį yra sustabdomos balsavimo teisės.

6. Vadovaudamasis šio straipsnio 1 ir 2 dalimis, Europos Parlamentas sprendžia dviejų trečdalių atiduotų ir jo narių daugumai atstovaujančių balsų dauguma.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą pakeitimai

8 straipsnis

(Nepateikiamas)

III ANTRAŠTINĖ DALIS

Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutarties pakeitimai

9 straipsnis

(Nepateikiamas)

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties pakeitimai

10 straipsnis

(Nepateikiamas)

V ANTRAŠTINĖ DALIS

Nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos

11 straipsnis

1. Sąjunga nustato ir įgyvendina visas užsienio ir saugumo politikos sritis apimančią bendrą užsienio ir saugumo politiką, kurios tikslai yra šie:

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

- apsaugoti Sąjungos bendrąsias vertybes, svarbiausius interesus, nepriklausomumą ir vientisumą laikantis Jungtinių Tautų Chartijos principų;
- visokeriopai stiprinti Sąjungos saugumą;
- išlaikyti taiką ir stiprinti tarptautinį saugumą vadovaujantis Jungtinių Tautų Chartijos principais, taip pat Helsinkio baigiamojo akto principais ir Paryžiaus chartijos tikslais, įskaitant tuos, kurie taikomi išorės sienoms;
- skatinti tarptautinį bendradarbiavimą;
- plėtoti ir stiprinti demokratiją, teisinę valstybę bei pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms.

2. Valstybės narės lojalumo ir savitarpio solidarumo dvasia aktyviai ir besąlygiškai remia Sąjungos užsienio ir saugumo politiką.

Valstybės narės veikia išvien, kad stiprintų ir plėtotų savitarpio politinį solidarumą. Jos nesūia jokių veiksmų, prieštaraujančių Sąjungos interesams arba galinčių sumenkinti jos, kaip tarptautinių santykių darną skatinančios jėgos, veiksmingumą.

Taryba užtikrina, kad šių principų būtų laikomasi.

12 straipsnis

11 straipsnyje išdėstytų tikslų Sąjunga siekia:

- nustatydamą bendros užsienio ir saugumo politikos principus ir bendras gaires;
- pasirinkdamą bendrą strategiją;
- nustatydamą bendruosius veiksmus;
- nustatydamą bendrąsias pozicijas;
- gerindamą sistemingą valstybių narių bendradarbiavimą įgyvendinant politiką.

13 straipsnis

1. Europos Vadovų Taryba nustato bendros užsienio ir saugumo politikos, įskaitant gynybinio pobūdžio reikalus, principus ir bendras gaires.

2. Europos Vadovų Taryba sprendžia Sąjungos bendros strategijos, įgyvendinamos tose srityse, kuriose valstybės narės turi bendrų svarbių interesų, klausimus.

Bendra strategija nustato tikslus, trukmę ir priemones, kurių Sąjunga ir valstybės narės gali imtis.

3. Taryba, remdamasi Europos Vadovų Tarybos nustatytais bendromis gairėmis, priima sprendimus, būtinus bendrai užsienio ir saugumo politikai nustatyti ir įgyvendinti.

Taryba rekomenduoja Europos Vadovų Tarybai bendrą strategiją ir ją įgyvendina, visų pirma nustatydamą bendruosius veiksmus ir bendrąsias pozicijas.

Taryba užtikrina Sąjungos veiksmų vienybę, nuoseklumą ir veiksmingumą.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

14 straipsnis

1. Bendruosius veiksmus nustato Taryba. Bendrieji veiksmai įgyvendinami reaguojant į konkrečias situacijas, jei manoma, kad Sąjungai reikia operatyviai veikti. Nustatomi jų tikslai, sritys, priemonės, kurias Sąjunga gali naudoti, prireikus – jų trukmė ir įgyvendinimo sąlygos.
2. Jei pasikeičia aplinkybės, turinčios esminės įtakos bendraisiais veiksmais sprendžiamam klausimui, Taryba persvarsto tų veiksmų principus bei tikslus ir priima reikiamus sprendimus. Bendrųjų veiksmų neatsisakoma, kol Taryba nėra atitinkamai nusprendusi.
3. Bendrieji veiksmai įpareigoja valstybes narės laikytis nusistatytų pozicijų ir savo veikloje jomis vadovautis.
4. Taryba gali prašyti Komisiją teikti jai atitinkamus pasiūlymus, susijusius su bendra užsienio ir saugumo politika, kad užtikrintų bendrųjų veiksmų įgyvendinimą.
5. Jei, vadovaujantis bendraisiais veiksmais, numatoma nustatyti tam tikrą nacionalinę poziciją arba imtis nacionalinių veiksmų, informacija turi būti pateikiama laiku, kad prireikus būtų galima iš anksto pasikonsultuoti Taryboje. Reikalavimas iš anksto pateikti informaciją netaikomas priemonėms, kuriomis Tarybos sprendimai tik perkeliama į nacionalinį lygmenį.
6. Jei pasikeitus situacijai ir Tarybai nepriėmus sprendimo iškyla neišvengiama būtinybė, valstybės narės, atsižvelgdamos į bendrųjų veiksmų bendrus tikslus, skubos tvarka gali imtis būtinų priemonių. Apie visas tokias priemones atitinkama valstybė narė nedelsdama informuoja Tarybą.
7. Jei vykdant bendruosius veiksmus iškyla didelių sunkumų, valstybė narė apie juos praneša Tarybai, kuri juos aptaria ir ieško tinkamų sprendimų. Tokie sprendimai neturi prieštarauti bendrųjų veiksmų tikslams ar menkinti jų veiksmingumą.

15 straipsnis

Bendrasias pozicijas nustato Taryba. Bendrosiomis pozicijomis išreiškiamas Sąjungos požiūris į tam tikrą geografinio arba teminio pobūdžio reikalą. Valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinė politika atitiktų bendrąsias pozicijas.

16 straipsnis

Valstybės narės Taryboje viena kitą informuoja ir viena su kita konsultuojasi visais bendro intereso užsienio ir saugumo politikos reikalais, siekdamos užtikrinti, kad Sąjungos įtaka kuo veiksmingiau reikštųsi suderintais ir vienodos linkmės veiksmais.

17 straipsnis

1. Bendra užsienio ir saugumo politika apima visus su Sąjungos saugumu susijusius klausimus, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos, jei tokį sprendimą priimtų Europos Vadovų Taryba. Tokiu atveju ji rekomenduoja valstybėms narėms tokį sprendimą priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

Sąjungos politika pagal šį straipsnį nesumenkina tam tikrų valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifinio pobūdžio, gerbia tam tikrų valstybių narių, manančių, kad jų bendra gynyba yra įgyvendinama Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje (NATO), išsipareigojimus pagal Šiaurės Atlanto sutartį ir yra suderinama su toje struktūroje nustatyta bendra saugumo ir gynybos politika.

Bendros gynybos politikos laipsniškas formavimas remiamas pagal valstybių narių reikmes tarpusavyje bendradarbiaujant ginkluotės srityje.

2. Šiame straipsnyje nurodyti klausimai apima humanitarines ir gelbėjimo, taikos palaikymo ir kovinių pajėgų užduotis krizių valdymo operacijose, įskaitant taikdarystę.

3. Šiame straipsnyje aptarti gynybinio pobūdžio sprendimai priimami nepažeidžiant šio straipsnio 1 dalies antrojeje pastraipoje minėtų politikos krypčių ir išsipareigojimų.

4. Šio straipsnio nuostatos neužkerta kelio plėtoti glaudesnę dviejų ar keleto valstybių narių bendradarbiavimą dvišaliu pagrindu, Vakarų Europos Sąjungos (VES) ir NATO struktūroje, jeigu toks bendradarbiavimas neprieštarauja ar nekliudo šioje antraštinėje dalyje nustatytam bendradarbiavimui.

5. Toliau, siekiant šio straipsnio tikslus plačiau įgyvendinti, jo nuostatos bus persvarstytos pagal 48 straipsnį.

18 straipsnis

1. Bendros užsienio ir saugumo politikos reikalais Sąjungai atstovauja pirmininkaujanti valstybė narė.

2. Pirmininkaujanti valstybė narė yra atsakinga už pagal šią antraštinę dalį priimtų sprendimų įgyvendinimą; tai atlikdama, tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose ji iš esmės išreiškia Sąjungos poziciją.

3. Pirmininkaujančiai valstybei narei padeda Tarybos generalinis sekretorius, kuris vykdo vyriausiojo įgaliotinio bendrai užsienio ir saugumo politikai funkciją.

4. Komisija visokeriopai dalyvauja vykdam 1 ir 2 dalyje nurodytas užduotis. Prireikus pirmininkaujančiai valstybei narei padeda pirmininkavimą perimsianti valstybė narė.

5. Kai Taryba mano, kad to reikia, ji gali skirti specialų įgaliotinį ir suteikti jam įgaliojimus konkrečiais politikos klausimais.

19 straipsnis

1. Valstybės narės koordinuoja savo veiklą tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose. Tokiuose forumuose jos palaiko bendrąsias pozicijas.

Tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose, kuriose dalyvauja ne visos valstybės narės, dalyvaujančiosios palaiko bendrąsias pozicijas.

2. Nepažeisdamos 1 dalies ir 14 straipsnio 3 dalies, valstybės narės, atstovaujamos tarptautinėse organizacijose arba tarptautinėse konferencijose, kuriose dalyvauja ne visos valstybės narės, informuoja nedalyvaujančiąsias valstybes nares visais bendro intereso reikalais.

Valstybės narės, kurios yra ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos narės, veikia išvien ir išsamiai informuoja kitas valstybes nares. Valstybės narės, kurios yra Saugumo Tarybos nuolatinės narės,

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

vykdydamos savo funkcijas, Sąjungos pozicijų bei interesų gynimą užtikrina nepažeisdamos savo pareigų pagal Jungtinių Tautų Chartijos nuostatas.

20 straipsnis

Valstybių narių diplomatinės bei konsulinės atstovybės ir Komisijos delegacijos trečiojoje šalyje bei tarptautinėse konferencijose, taip pat jų atstovybės prie tarptautinių organizacijų bendradarbiauja užtikrindamos Tarybos priimtų bendrųjų pozicijų ir bendrųjų veiksmų laikymąsi ir jų įgyvendinimą.

Jos gerina bendradarbiavimą keisdamosi informacija, atlikdamos bendrus įvertinimus ir prisidėdamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties 20 straipsnio nuostatų įgyvendinimo.

21 straipsnis

Pirmininkaujanti valstybė narė svarbiausiais bendros užsienio ir saugumo politikos aspektais bei esminiais pasirinkimo klausimais konsultuojasi su Europos Parlamentu ir užtikrina, kad į Europos Parlamento požiūrį būtų deramai atsižvelgiama. Pirmininkaujanti valstybė narė ir Komisija reguliariai informuoja Europos Parlamentą apie Sąjungos užsienio ir saugumo politikos raidą.

Europos Parlamentas gali teikti Tarybai paklausimus arba rekomendacijas. Jis kasmet svarsto pažangą, padarytą įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką.

22 straipsnis

1. Kiekviena valstybė narė arba Komisija gali perduoti Tarybai svarstyti kiekvieną su bendra užsienio ir saugumo politika susijusį klausimą ir teikti Tarybai pasiūlymus.

2. Tais atvejais, kai reikalingas skubus sprendimas, pirmininkaujanti valstybė narė savo iniciatyva arba Komisijos ar valstybės narės prašymu per keturiasdešimt aštuonias valandas, o nepaprastosios padėties atveju – dar greičiau sušaukia neeilinį Tarybos posėdį.

23 straipsnis

1. Sprendimus pagal šią antraštinę dalį Taryba priima vieningai. Pačių dalyvaujančių ar atstovaujamų narių susilaikymas netrukdo priimti tokių sprendimų.

Bet kuri balsuojant susilaikiusi Tarybos narė savo susilaikymą gali pateisinti padarydama oficialų pareiškimą pagal šią pastraipą. Tokiu atveju ji nėra įpareigojama taikyti sprendimo, bet pripažįsta, kad tas sprendimas įpareigoja Sąjungą. Atitinkama valstybė narė, paisydama savitarpio solidarumo, nesiima jokių veiksmų, galinčių prieštarauti arba kliudyti tuo sprendimu grindžiamai Sąjungos veiklai, o kitos valstybės narės gerbia jos poziciją. Jei šitaip savo susilaikymą pateisinusios Tarybos narės sudaro daugiau kaip trečdalį pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį skaičiuojamų balsų, sprendimas nepriimamas.

2. Nukrypdoma nuo 1 dalies nuostatų, Taryba kvalifikuota balsų dauguma:

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

- nustato bendruosius veiksmus, bendrąsias pozicijas arba priima kokį nors kitą sprendimą pagal bendrą strategiją;
- priima visus sprendimus, įgyvendinančius bendruosius veiksmus arba bendrąsias pozicijas;
- skiria specialų įgaliotinį pagal 18 straipsnio 5 dalį.

Jei Tarybos narė pareiškia, kad dėl svarbių ir konkrečiai nurodytų su nacionaline politika susijusių priežasčių ji neketina pritarti sprendimui, priimamam kvalifikuota balsų dauguma, dėl jo nebalsuojama. Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali prašyti, kad tas klausimas būtų perduotas Europos Vadovų Tarybai svarstyti ir sprendimui vieningai priimti.

Tarybos narių balsai skaičiuojami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį. Sprendimams priimti reikia ne mažiau kaip 232 balsų „už“, atiduotų bent dviejų trečdalių narių*. Kai Tarybai reikia priimti sprendimą kvalifikuota balsų dauguma, Tarybos narys gali reikalauti patvirtinimo, kad kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja bent 62 % bendro Sąjungos gyventojų skaičiaus. Jei pasirodo, kad tos sąlygos nesilaikoma, atitinkamas sprendimas nėra priimtas.

* Iki 2004 m. spalio 31 d.: Sprendimams priimti reikia ne mažiau kaip 88 balsų, atiduotų bent dviejų trečdalių už juos balsavusių narių.

Ši straipsnio dalis netaikoma karinio arba gynybinio pobūdžio sprendimams.

3. Procedūrinius klausimus Taryba sprendžia savo narių balsų dauguma.

24 straipsnis

1. Jei įgyvendinant šią antraštinę dalį reikia sudaryti susitarimą su viena ar keliomis valstybėmis arba tarptautinėmis organizacijomis, Taryba gali įgaluoti pirmininkaujančią valstybę narę, kuriai deramai padeda Komisija, pradėti tuo tikslu derybas. Tokius susitarimus sudaro Taryba, rekomendavus pirmininkaujančiai valstybei narei.

2. Taryba sprendžia vieningai, jei susitarimas yra susijęs su klausimu, kurį sprendžiant reikia balsų vieningai priimti vidaus sprendimus.

3. Jei tas susitarimas yra numatomas, kad būtų įgyvendinti bendrieji veiksmai ar bendroji pozicija, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pagal 23 straipsnio 2 dalį.

4. Šio straipsnio nuostatos taikomos ir VI antraštinėje dalyje aptariamams klausimams. Jei susitarimas yra susijęs su klausimu, kurį sprendžiant reikia kvalifikuota balsų dauguma priimti vidaus sprendimus arba imtis priemonių, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pagal 34 straipsnio 3 dalį.

5. Joks susitarimas nėra privalomas valstybei narei, kurios atstovas Taryboje pareiškia, kad ji turi laikytis savo konstitucinių nuostatų; kitos Tarybos narės gali sutikti, kad tas susitarimas joms būtų taikomas laikinai.

6. Šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis sudaryti susitarimai Sąjungos institucijoms yra privalomi.

25 straipsnis

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

Nepažeisdamas Europos bendrijos steigimo sutarties 207 straipsnio, Politinis ir saugumo komitetas stebi tarptautinę padėtį bendrai užsienio ir saugumo politikai priklausančiose srityse ir, Tarybos prašymu arba savo iniciatyva pateikdamas Tarybai nuomones, prisideda prie politikos krypčių apibrėžimo. Jis taip pat, nepažeisdamas pirmininkaujančios valstybės narės ir Komisijos kompetencijos, stebi sutartų politikos krypčių įgyvendinimą.

Šios antraštinės dalies taikymo srityje šis Komitetas Tarybos atsakomybe atlieka krizių valdymo operacijų politinę priežiūrą ir joms strategiškai vadovauja.

Taryba gali įgalioti Komitetą krizės valdymo tikslu ir metu, kaip nustato Taryba, priimti atitinkamus sprendimus, susijusius su tos operacijos politine priežiūra ir strateginiu vadovavimu nepažeidžiant 47 straipsnio.

26 straipsnis

Tarybos generalinis sekretorius – vyriausiasis įgaliotinis bendrai užsienio ir saugumo politikai padeda Tarybai bendrai užsienio ir saugumo politikai priklausančiais reikalais, visų pirma prisidedamas prie politikos sprendimų formulavimo, rengimo bei įgyvendinimo ir prirėkus pirmininkaujančios valstybės narės prašymu Tarybos vardu vesdamas politinį dialogą su trečiosiomis šalimis.

27 straipsnis

Komisija visokeriopa dalyvauja bendros užsienio ir saugumo politikos srityje atliekamame darbe.

27a straipsnis

1. Tvirtesnis bendradarbiavimas bet kurioje iš šioje antraštinėje dalyje nurodytų sričių plėtojamas siekiant išlaikyti Sąjungos, kaip visumos, vertybes ir jos interesais padėti įtvirtinti jos, kaip tarptautinėje arenoje darnios jėgos, identitetą. Bendradarbiaujant yra paisoma:

- bendros užsienio ir saugumo politikos principų, tikslų, bendrų gairių, nuoseklumo ir remiantis ta politika priimtų sprendimų;
- Europos bendrijos galių;
- visų Sąjungos politikos sričių bei jos išorės veiklos darnumo.

2. Šiame straipsnyje nustatytam tvirtesniai bendradarbiavimui taikomi 11–27 ir 27b–28 straipsniai, išskyrus atvejus, kai 27c straipsnyje ir 43–45 straipsniuose nustatyta kitaip.

27b straipsnis

Tvirtesnis bendradarbiavimas vadovaujantis šia antraštine dalimi yra siejamas su bendrųjų veiksmų ar bendrosios pozicijos įgyvendinimu. Jis nesiejamas su karinę ar gynybinę reikšmę turinčiais reikalais.

27c straipsnis

Valstybės narės, ketinančios siekti tvirtesnio tarpusavio bendradarbiavimo pagal 27b straipsnį, Tarybai pateikia dėl to prašymą.

Prašymas siunčiamas Komisijai ir Europos Parlamentui susipažinti. Komisija pateikia savo nuomonę pirmiausia dėl to, ar siūlomas tvirtesnis bendradarbiavimas atitinka Sąjungos politikos

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

kryptis. Leidimą suteikia Taryba, spręsdama pagal 23 straipsnio 2 dalies antrąją bei trečiąją pastraipas ir vadovaudamasi 43–45 straipsniais.

27d straipsnis

Nepažeisdamas pirmininkaujančios valstybės narės ar Komisijos įgaliojimų, Tarybos generalinis sekretorius – vyriausiasis įgaliotinis bendrai užsienio ir saugumo politikai visų pirma užtikrina, kad Europos Parlamentas ir visi Tarybos nariai būtų išsamiai informuoti apie tvirtesnio bendradarbiavimo bendros užsienio ir saugumo politikos srityje įgyvendinimą.

27e straipsnis

Kiekviena valstybė narė, norinti ištraukti į pagal 27c straipsnį nustatomą tvirtesnį bendradarbiavimą, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir informuoja Komisiją. Per tris mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Komisija pateikia Tarybai nuomonę. Per keturis mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Taryba priima sprendimą dėl to prašymo ir dėl kitų konkrečių priemonių, kurios jai atrodo būtinos. Sprendimas laikomas priimtu, jei Taryba per tą patį laikotarpį kvalifikuota balsų dauguma nenusprendžia laikinai jo atidėti; tuo atveju Taryba nurodo savo sprendimo priežastis ir nustato naujo svarstymo galutinį terminą.

Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių skaičiuojamų balsų ir jų skaičiaus, nustatytų 23 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje, dalis.

28 straipsnis

1. Nuostatomis, susijusioms su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, taikomi Europos bendrijos steigimo sutarties 189, 190, 196–199, 203, 204, 206–209, 213–219, 255 ir 290 straipsniai.

2. Administracinės išlaidos, kurias institucijos patiria dėl nuostatų, susijusių su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto.

3. Einamosios išlaidos, susidarančios įgyvendinant tas nuostatas, taip pat yra finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, išskyrus tokias išlaidas, kurios atsiranda dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų, ir atvejus, kai Taryba vieningai nusprendžia kitaip.

Tais atvejais, kai išlaidos nefinansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, jas finansuoja valstybės narės pagal bendrojo nacionalinio produkto dydį, jeigu Taryba vieningai nenusprendžia kitaip. Valstybės narės, kurių atstovai pagal 23 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą Taryboje yra padarę oficialų pareiškimą, neprivalo prisidėti prie išlaidų, atsirandančių dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų, finansavimo.

4. Iš Europos Bendrijų biudžeto finansuojamoms išlaidoms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartyje nustatyta biudžetinė procedūra.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

Policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose nuostatos

29 straipsnis

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

Nepažeidžiant Europos bendrijos galių, Sąjungos tikslas – plėtojant bendrą valstybių narių veiklą policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityse, užkertant kelią rasizmui bei ksenofobijai ir kovojant su jais, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje suteikti piliečiams aukšto lygio saugumą.

To tikslo siekiama užkardant organizuotą ir kitoki nusikalstamumą, ypač terorizmą, prekybą žmonėmis ir nusikaltimus prieš vaikus, neteisėtą prekybą narkotikais bei ginklais, korupciją bei sukčiavimą ir kovojant su jais šiais būdais:

- valstybių narių policijos pajėgoms, muitinėms ir kitoms kompetentingoms institucijoms glaudžiau bendradarbiaujant tiesiogiai arba per Europos policijos tarnybą (Europolą) pagal 30 ir 32 straipsnių nuostatas;
- valstybių narių teismams ir kitoms kompetentingoms institucijoms tvirčiau bendradarbiaujant, taip pat ir per Europos teismo bendradarbiavimo padalinį (*Eurojust*) pagal 31 ir 32 straipsnių nuostatas;
- jei reikia, derinant valstybių narių baudžiamosios teisės normas pagal 31 straipsnio e punkto nuostatas.

30 straipsnis

1. Bendrą veiklą policijos bendradarbiavimo srityje sudaro:

- a) valstybių narių kompetentingų institucijų, įskaitant policijos, muitinės ir kitas specializuotas teisėsaugos tarnybas, operatyvinis bendradarbiavimas užkardant, nustatant ir tiriant baudžiamąsias veikas;
- b) atitinkamos informacijos, įskaitant teisėsaugos tarnybų turimą informaciją pagal pranešimus apie įtartinas finansines operacijas, rinkimas, kaupimas, apdorojimas, analizavimas ir keitimasis ja, ypač per Europolą, atsižvelgiant į atitinkamas asmens duomenų apsaugos nuostatas;
- c) bendradarbiavimas ir bendros iniciatyvos profesinio mokymo, keitimosi ryšių palaikymo pareigūnais, pareigūnų skyrimo, įrangos naudojimo ir kriminalistikos srityse;
- d) bendras konkrečių tyrimo metodų, taikomų sudėtingoms organizuoto nusikalstamumo formoms nustatyti, įvertinimas.

2. Taryba skatina bendradarbiavimą per Europolą ir konkrečiai per penkerius metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo:

- a) sudaro Europolui sąlygas padėti valstybių narių kompetentingoms institucijoms pasirengti konkretiems tyrimo veiksams, remti juos ir skatinti jų koordinavimą bei vykdymą, įskaitant bendrų grupių, į kurias kaip pagalbininkai įeina Europolo atstovai, operatyvinius veiksmus;
- b) imasi priemonių, sudarančių Europolui sąlygas valstybių narių kompetentingų institucijų prašyti, kad jos atliktų bei koordinuotų konkrečių bylų tyrimus ir didintų specialią profesinę patirtį, kurią galėtų perduoti valstybėms narėms, padėdamos joms tirti organizuotų nusikaltimų bylas;

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

- c) skatina sudaryti susitarimus dėl ryšių palaikymo tarp prokuratūros arba tyrimo pareigūnų, kurie, glaudžiai bendradarbiaudami su Europolu, specializuojasi kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje;
- d) sukuria valstybių sienas peržengiančių nusikaltimų tyrimo, dokumentacijos ir statistikos tinklą.

31 straipsnis

1. Bendrą veiklą, susijusią su teisiniu bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose, sudaro:

- a) bendradarbiavimo tarp valstybių narių atsakingų ministerijų ir teisminių arba joms prilygstančių institucijų, atitinkamais atvejais įskaitant bendradarbiavimą per *Eurojust*, susijusio su teismo procesais ir sprendimų vykdymu, lengvinimas ir spartinimas;
- b) ekstradicijos tarp valstybių narių lengvinimas;
- c) valstybėse narėse taikomų teisės normų suderinamumo užtikrinimas tokiu mastu, koks gali būti reikalingas tokiam bendradarbiavimui gerinti;
- d) jurisdikcijos kolizijų tarp valstybių narių šalinimas;
- e) laipsniškas ėmimasis priemonių, nustatančių būtiniausias taisykles, susijusias su nusikaltimo sudėties požymiais ir bausmėmis organizuoto nusikalstamumo, terorizmo ir neteisėtos prekybos narkotikais srityse.

2. Taryba skatina bendradarbiavimą per *Eurojust*:

- a) sudarydama sąlygas *Eurojust* palengvinti deramą bendradarbiavimą tarp valstybių narių nacionalinių baudžiamojo persekiojimo institucijų;
- b) stiprindama *Eurojust* teikiamą paramą kriminalinių nusikaltimų tyrimams sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų bylose, ypač organizuoto nusikalstamumo atvejais, pirmiausia atsižvelgiant į Europolo atliktas analizes;
- c) sudarydama palankias sąlygas glaudžiau bendradarbiauti *Eurojust* ir Europos teisminių institucijų tinklui, pirmiausia siekdama, kad būtų lengviau atlikti teismų pavedimus kitų valstybių teismams ir tenkinti ekstradicijos prašymus.

32 straipsnis

Taryba nustato sąlygas ir apribojimus, kurių laikantis 30 ir 31 straipsniuose nurodytos kompetentingos institucijos gali veikti kitos valstybės narės teritorijoje kartu su tos valstybės institucijomis ir jų sutikimu.

33 straipsnis

Ši antraštinė dalis neatleidžia valstybių narių nuo pareigos palaikyti viešąją tvarką ir užtikrinti vidaus saugumą.

34 straipsnis

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

1. Šioje antraštinėje dalyje nurodytose srityse valstybės narės Taryboje informuoja viena kitą ir viena su kita konsultuojasi dėl savo veiksmų derinimo. Tuo tikslu jos numato atitinkamą savo administracijos padalinių bendradarbiavimą.

2. Taryba imasi priemonių ir skatina bendradarbiavimą taikydama deramą formą ir tvarką, kaip nustatyta šioje antraštinėje dalyje, kad padėtų siekti Sąjungos tikslų. Dėl to bet kurios valstybės narės arba Komisijos iniciatyva Taryba gali vieningai:

- a) nustatyti bendrąsias pozicijas, apibrėžiančias Sąjungos požiūrį konkrečiu klausimu;
- b) priimti pamatinius sprendimus siekiant suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus. Pamatiniai sprendimai valstybėms narėms yra privalomi rezultatai, kuriuos reikia pasiekti, atžvilgiu, bet palieka nacionalinėms valdžios institucijoms galimybę pasirinkti jų įgyvendinimo formą ir būdus. Jie nėra tiesiogiai veikiantys;
- c) priimti kitokio pobūdžio sprendimus, atitinkančius šios antraštinės dalies tikslus, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą. Šie sprendimai yra privalomi ir jie nėra tiesiogiai veikiantys; Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, imasi priemonių šiems sprendimams įgyvendinti Sąjungos lygmeniu;
- d) parengti konvencijas, kurias ji rekomenduoja valstybėms narėms priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Valstybės narės pradeda procedūras, kurių atlikimo terminą nustato Taryba.

Jeigu nenustatoma kitaip, konvencijos įsigalioja, kai jas priima bent pusė valstybių narių. Konvencijų įgyvendinimo priemones tvirtina Taryba dviejų trečdalių susitariančiųjų šalių balsų dauguma.

3. [nuo 2004 m. lapkričio 1 d.*] Tais atvejais, kai Tarybai reikia spręsti kvalifikuota balsų dauguma, jos narių balsai skaičiuojami taip, kaip nustatyta Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalyje, o kad aktai būtų priimti, reikia ne mažiau kaip 232 balsų „už“, atiduotų bent dviejų trečdalių narių. Kai Tarybai reikia spręsti kvalifikuota balsų dauguma, Tarybos narys gali reikalauti patvirtinimo, kad kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja bent 62 % bendro Sąjungos gyventojų skaičiaus. Jei pasirodo, kad tos sąlygos nesilaikoma, atitinkamas sprendimas nėra priimtas.

*[iki 2004 m. spalio 31 d.] Tais atvejais, kai Tarybai reikia spręsti kvalifikuota balsų dauguma, jos narių balsai skaičiuojami taip, kaip nustatyta Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalyje, o kad aktai būtų priimti, reikia, kad ne mažiau kaip 88 balsų, atiduotų bent dviejų trečdalių už juos balsavusių narių.

4. Procedūrinius klausimus Taryba sprendžia savo narių balsų dauguma.

35 straipsnis

1. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo jurisdikcijai, laikantis šiame straipsnyje išdėstytų sąlygų, priklauso priimti preliminarius nutarimus dėl pamatinių ir kitų sprendimų teisėtumo bei išaiškinimo, dėl konvencijų, sudarytų pagal šią antraštinę dalį, išaiškinimo ir jas įgyvendinančių priemonių teisėtumo bei išaiškinimo.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

2. Pareiškimu, padarytu pasirašant Amsterdamo sutartį arba bet kada vėliau, kiekviena valstybė narė turi galimybę pripažinti Teisingumo Teismo jurisdikciją priimti preliminarius nutarimus, kaip nurodyta 1 dalyje.

3. Valstybė narė, darydama pareiškimą pagal 2 dalį, nurodo, kad arba:

- a) bet kuris tos valstybės teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti apskundžiami teismine tvarka, gali prašyti Teisingumo Teismą priimti preliminarų nutarimą jo nagrinėjamoje byloje iškilusiu ir su 1 dalyje minėtų aktų teisėtumu ar išaiškinimu susijusiu klausimu, jei tas teismas mano, jog tą klausimą būtina išspręsti, kad būtų galima priimti sprendimą, arba
- b) bet kuris tos valstybės teismas gali prašyti Teisingumo Teismą priimti preliminarų nutarimą jo nagrinėjamoje byloje iškilusiu ir su 1 dalyje minėtų aktų teisėtumu ar išaiškinimu susijusiu klausimu, jei tas teismas mano, jog tą klausimą būtina išspręsti, kad būtų galima priimti sprendimą.

4. Kiekviena valstybė narė, pagal 2 dalį padariusi pareiškimą ar jo nepadariusi, turi teisę pateikti Teisingumo Teismui bylos faktų išdėstymą arba rašytines pastabas tais atvejais, kai bylos iškeliama pagal 1 dalį.

5. Teisingumo Teismo jurisdikcijai nepriklauso prižiūrėti, ar valstybės narės policijos arba kitų teisėsaugos tarnybų atliktos operacijos yra teisėtos arba adekvačios ir ar valstybės narės vykdo joms priklausančias pareigas palaikyti viešąją tvarką bei užtikrinti vidaus saugumą.

6. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso pamatinių ir kitų sprendimų teisėtumo peržiūra valstybės narės arba Komisijos iškeltose bylose dėl kompetencijos stokos, esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimo, šios Sutarties arba bet kurios su jos taikymu susijusios teisės normos pažeidimo ar piktnaudžiavimo įgaliojimais. Šioje dalyje numatytos bylos keliamos per du mėnesius nuo to teisės akto paskelbimo.

7. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti visus valstybių narių tarpusavio ginčus dėl teisės aktų, priimtų pagal 34 straipsnio 2 dalį, išaiškinimo arba taikymo, jei per šešis mėnesius nuo to laiko, kai dėl tokio ginčo į Tarybą kreipėsi vienas iš jos narių, Taryba negali tokio ginčo išspręsti. Teisingumo Teismo jurisdikcijai taip pat priklauso spręsti valstybių narių ir Komisijos ginčus dėl konvencijų, sudarytų pagal 34 straipsnio 2 dalies d punktą, išaiškinimo arba taikymo.

36 straipsnis

1. Įsteigiamas iš vyresniųjų pareigūnų sudarytas Koordinavimo komitetas. Be koordinavimo, Komitetas atlieka tokius uždavinius:

- Tarybos prašymu arba savo iniciatyva teikia Tarybai nuomones;
- nepažeisdamas Europos bendrijos steigimo sutarties 207 straipsnio prisideda prie Tarybos svarstymų rengimo 29 straipsnyje nurodytose srityse.

2. Komisija visokeriopai dalyvauja šioje antraštinėje dalyje nurodytose srityse atliekamame darbe.

37 straipsnis

Dalyvaudamos tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose, valstybės narės gina pagal šią antraštinę dalį nustatytas bendrąsias pozicijas.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

Šiai antraštinei daliai priklausantiems reikalams atitinkamai taikomi 18 ir 19 straipsniai.

38 straipsnis

24 straipsnyje nurodyti susitarimai gali būti sudaromi ir dėl šiai antraštinei daliai priklausančių reikalų.

39 straipsnis

1. Prieš imdamasi kokių nors 34 straipsnio 2 dalies b, c ir d punktuose nurodytų priemonių, Taryba konsultuojasi su Europos Parlamentu. Europos Parlamentas per Tarybos nustatytą ne trumpesnę kaip trijų mėnesių laikotarpį pateikia savo nuomonę. Jei per tą laikotarpį nuomonė nepateikiama, Taryba gali spręsti ir viena pati.
2. Pirmininkaujanti valstybė narė ir Komisija reguliariai informuoja Europos Parlamentą apie svarstymus šiai antraštinei daliai priklausančiose srityse.
3. Europos Parlamentas gali teikti Tarybai paklausimus arba rekomendacijas. Jis kasmet svarsto šiai antraštinei daliai priklausančiose srityse padarytą pažangą.

40 straipsnis

1. Tvirtesniu bendradarbiavimu kiekvienoje iš šioje antraštinėje dalyje nurodytų sričių siekiama sudaryti Sąjungai sąlygas sparčiau tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, gerbiant Europos bendrijos galias ir šioje antraštinėje dalyje nustatytus tikslus.
2. Šiuo straipsniu nustatytam tvirtesniajam bendradarbiavimui taikomi 29–39 ir 40a–41 straipsniai, išskyrus atvejus, kai 40a ir 43–45 straipsniuose nustatyta kitaip.
3. Šiam straipsniui, 40a bei 40b straipsniams taikomos Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatos, reglamentuojančios Teisingumo Teismo galias ir naudojimąsi tomis galiomis.

40a straipsnis

1. Valstybės narės, ketinančios pagal 40 straipsnį siekti tvirtesnio tarpusavio bendradarbiavimo, pateikia prašymą Komisijai, kuri šiuo tikslu gali pateikti Tarybai pasiūlymą. Jei Komisija nepateikia pasiūlymo, ji atitinkamoms valstybėms narėms praneša savo atsisakymo priežastis. Tos valstybės narės paskui gali pateikti Tarybai iniciatyvą, kad gautų leidimą atitinkamai tvirtėčiau bendradarbiauti.
2. Vadovaudamasi 43–45 straipsniais, 1 dalyje nurodytą leidimą suteikia Taryba, kuri, remdamasi Komisijos pasiūlymu arba bent aštuonių valstybių narių iniciatyva, sprendžia kvalifikuota balsų dauguma ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu. Tarybos narių balsai skaičiuojami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį.

Tarybos narys gali prašyti klausimą perduoti svarstyti Europos Vadovų Tarybai. Iškėlus šį klausimą Europos Vadovų Taryboje, Taryba gali spręsti vadovaudamasi šios straipsnio dalies pirmąja pastraipa.

40b straipsnis

Kiekviena valstybė narė, norinti tapti 40a straipsniu numatomo sustiprinto bendradarbiavimo šalimi, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir Komisijai, o ši per tris mėnesius nuo tokio

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

pranešimo gavimo dienos pateikia Tarybai nuomonę, prie kurios gali būti pridedama rekomendacija dėl konkrečių priemonių, kurios jai atrodo būtinos, kad ta valstybė narė taptų to bendradarbiavimo šalimi. Per keturis mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Taryba priima sprendimą dėl to prašymo. Sprendimas laikomas priimtu, jei Taryba per tą patį laikotarpį kvalifikuota balsų dauguma nenusprendžia laikinai jo atidėti; tuo atveju Taryba nurodo savo sprendimo priežastis ir nustato jo persvarstymo galutinį terminą.

Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia atsižvelgdama į 44 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

41 straipsnis

1. Nuostatoms, susijusioms su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, taikomi Europos bendrijos steigimo sutarties 189, 190, 195, 196–199, 203, 204 straipsniai, 205 straipsnio 3 dalis, 206–209, 213–219, 255 ir 290 straipsniai.

2. Administracinės išlaidas, kurias institucijos padaro įgyvendindamos su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis susijusias nuostatas, finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto.

3. Einamosios išlaidos, susidarančios įgyvendinant tas nuostatas, taip pat yra finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, išskyrus atvejus, kai Taryba vieningai nusprendžia kitaip. Tais atvejais, kai išlaidos nefinansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, jas finansuoja valstybės narės pagal bendrojo nacionalinio produkto dydį, jeigu Taryba vieningai nenusprendžia kitaip.

4. Iš Europos Bendrijų biudžeto finansuojamoms išlaidoms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartyje nustatyta biudžetinė procedūra.

42 straipsnis

Taryba Komisijos arba valstybės narės iniciatyva ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu gali vieningai nuspręsti, kad veikla 29 straipsnyje nurodytose srityse priklausytų Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinei daliai, ir kartu nustatyti atitinkamas su tuo susijusias balsavimo sąlygas. Valstybėms narėms ji rekomenduoja priimti tą sprendimą pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

Tvirtiesnio bendradarbiavimo nuostatos

43 straipsnis

Valstybės narės, kurios ketina tvirčiau tarpusavyje bendradarbiauti, gali naudotis šios Sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties nustatytais institucijomis, procedūromis bei mechanizmais, jei tas bendradarbiavimas:

- a) padeda toliau siekti Sąjungos ar Bendrijos tikslų, saugoti jų interesus ir būti jiems naudingas, stiprinti jų integracijos procesą;
- b) pripažįsta minėtas Sutartis ir Sąjungos bendrą institucinę struktūrą;
- c) nekenkia *acquis communautaire* ir priemonėms, kurių buvo imtasi pagal kitas minėtų Sutarčių nuostatas;

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

- d) neperžengia Sąjungos ar Bendrijos įgaliojimų ir nėra susijęs su sritimis, kurios priklauso išimtinai Bendrijos kompetencijai;
- e) nekenkia vidaus rinkai, apibrėžtai Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio 2 dalyje, ar ekonominei ir socialinei sanglaudai, sukurtai pagal tos Sutarties XVII antraštinę dalį;
- f) nėra kliūtis prekybai tarp valstybių narių ar jos diskriminavimas ir neiškreipia konkurencijos tarp jų;
- g) apima bent aštuonias valstybes nares;
- h) nekenkia į jį neįsitraukusių valstybių narių kompetencijai, teisėms, įsipareigojimams;
- i) nekenkia Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą nuostatomis;
- j) yra atviras visoms valstybėms narėms pagal 43b straipsnį

43a straipsnis

Tvirtesnio bendradarbiavimo gali būti imamasi tik kaip paskutinės išeities, kai Taryboje nustatoma, kad, taikant atitinkamas Sutarties nuostatas, tokio bendradarbiavimo tikslų per atitinkamą laikotarpį negalima pasiekti.

43b straipsnis

Nustatytas tvirtesnis bendradarbiavimas yra atviras visoms valstybėms narėms. Jis taip pat yra atviras bet kuriuo metu pagal šios Sutarties 27e bei 40b straipsnius ir Europos bendrijos steigimo sutarties 11a straipsnį, jei laikomasi pagrindinio sprendimo ir toje struktūroje priimtų sprendimų. Komisija ir į tvirtesnę bendradarbiavimą įsitraukusios valstybės narės užtikrina, kad kuo daugiau valstybių narių būtų skatinama dalyvauti.

44 straipsnis

1. Priimant 43 straipsnyje nurodytam tvirtesniajam bendradarbiavimui įgyvendinti reikalingus aktus ir sprendimus, taikomos šios Sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties atitinkamos institucinės nuostatos. Visi Tarybos nariai gali dalyvauti svarstymuose, tačiau sprendimus priima tik į tvirtesnę bendradarbiavimą įsitraukusioms valstybėms narėms atstovaujantys nariai. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių balsų ir jų skaičiaus, skaičiuojamo pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį ir šios Sutarties 23 straipsnio 2 dalies antrąją ir trečiąją pastraipas dėl tvirtesnio bendradarbiavimo, pradėto remiantis 27c straipsniu, dalis. Balsų vieningumu laikomas atitinkamų Tarybos narių balsų vieningumas.

Tokie aktai ir sprendimai nėra Sąjungos *acquis* dalis.

2. Tvirtesniajam bendradarbiavimui įgyvendinti priimtus aktus ir sprendimus dalyvaujančios valstybės narės taiko tokiu mastu, koku jos yra su juo susijusios. Tokie aktai ir sprendimai yra privalomi tik toms valstybėms narėms, kurios yra įsitraukusios į tokį bendradarbiavimą, ir atitinkamai tiesiogiai taikomi tik tose valstybėse narėse. Į tokį bendradarbiavimą neįsitraukusios valstybės narės nekliudo dalyvaujančioms valstybėms narėms jų įgyvendinti.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

44a straipsnis

Išlaidas, atsirandančius įgyvendinant tvirtesnę bendradarbiavimą, išskyrus institucijoms reikalingas administracines išlaidas, apmoka dalyvaujančios valstybės narės, jeigu visi Tarybos nariai, sprenddami vieningai ir pasikonsultavę su Europos Parlamentu, nenusprendžia kitaip

45 straipsnis

Taryba ir Komisija užtikrina veiklos, kurios imamasi pagal šią antraštinę dalį, nuoseklumą, tokios veiklos suderinamumą su Sąjungos bei Bendrijos politikos kryptimis ir tuo tikslu bendradarbiauja.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

Baigiamosios nuostatos

46 straipsnis

Europos bendrijos, Europos anglių ir plieno bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarčių nuostatos dėl Europos Bendrijų Teisingumo Teismo galių ir naudojimosi tomis galiomis taikomos tik šioms šios Sutarties nuostatomis:

- a) nuostatomis, atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą, keičiančioms Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutartį ir Europos atominės energijos steigimo sutartį;
- b) VI antraštinės dalies nuostatomis atsižvelgiant į 35 straipsnyje numatytas sąlygas;
- c) VII antraštinės dalies nuostatomis atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties 11 ir 11a straipsniuose bei šios Sutarties 40 straipsnyje nustatytas sąlygas;
- d) 6 straipsnio 2 daliai dėl institucijų veiklos tokiu mastu, koku Teisingumo Teismas turi jurisdikciją pagal Europos Bendrijų steigimo sutartis ir pagal šią Sutartį;
- e) tik 7 straipsnio procedūrinėms nuostatomis, kai Teismas atitinkamos valstybės narės prašymu per mėnesį nuo tame straipsnyje nustatyto Tarybos nutarimo datos turi priimti sprendimą;
- f) 46–53 straipsniams.

47 straipsnis

Laikantis nuostatų, atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą, keičiančių Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutartį ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, bei šių baigiamųjų nuostatų, ši Sutartis neturi jokios įtakos Europos Bendrijų steigimo sutartims ar vėlesnėms sutartims ir aktams, jas keičiantiems ar papildantiems.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

48 straipsnis

Kiekvienos valstybės narės vyriausybė ar Komisija gali teikti Tarybai pasiūlymus dėl Sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, keitimo.

Jei Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, o prireikus – su Komisija, pateikia teigiamą nuomonę dėl valstybių narių vyriausybių atstovų konferencijos sušaukimo, konferenciją šių Sutarčių pakeitimams bendru sutarimu nustatyti sušaukia Tarybos pirmininkas. Dėl institucinių pakeitimų pinigų srityje taip pat konsultuojamasi su Europos centriniu banku.

Pakeitimai įsigalioja visoms valstybėms narėms juos ratifikavus pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

49 straipsnis

Kiekviena Europos valstybė, gerbianti 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus principus, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare. Savo paraišką ji pateikia Tarybai, kuri, pasikonsultavusi su Komisija ir gavusi absoliučia Europos Parlamento narių balsų dauguma patvirtintą pritarimą, sprendžia vieningai.

Priėmimo sąlygos ir sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, pritaikomosios pataisos, reikalingos tokiam priėmimui, nustatomos valstybių narių ir paraišką pateikusios valstybės susitarimu. Šis susitarimas pateikiamas visoms susitariančioms valstybėms ratifikuoti pagal jų atitinkamas konstitucines nuostatas.

50 straipsnis

Panaikinami 1965 m. balandžio 8 d. Briuselyje pasirašytos Europos Bendrijų jungtinės Tarybos ir jungtinės Komisijos steigimo sutarties 2–7 ir 10-19 straipsniai.

Panaikinami 1986 m. vasario 17 d. Liuksemburge ir 1986 m. vasario 28 d. Hagoje pasirašyto Suvestinio Europos akto 2 straipsnis, 3 straipsnio 2 dalis ir III antraštinė dalis.

51 straipsnis

Ši Sutartis sudaryta neribotam laikui.

52 straipsnis

1. Aukštosios Susitariančios šalys šią Sutartį ratifikuoja pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Ratifikavimo dokumentai deponuojami Italijos Respublikos Vyriausybei.

2. Ši Sutartis įsigalioja 1993 m. sausio 1 d., jeigu visi ratifikavimo dokumentai jau bus deponuoti, arba, jei taip nepadaro, pirmą kito mėnesio dieną po to, kai ratifikavimo dokumentus deponuoja paskutinė valstybė signatarė*.

[*Įsigaliojo 1993 m. lapkričio 1 d.]

53 straipsnis

Ši vienu originaliu egzemplioriumi sudaryta Sutartis, kurios tekstai danų, olandų, anglų, prancūzų, vokiečių, graikų, airių, italų, portugalų ir ispanų kalbomis yra autentiški, deponuojama Italijos Respublikos Vyriausybės archyvuose, o Italijos Respublikos Vyriausybė patvirtintą Sutarties kopiją perduoda kitų valstybių signatarių vyriausybėms.

ES sutartis (2004 m. gegužės 1 d. suvestinė redakcija) - LT

[Pagal 1994 m. ir 2004 m. Stojimo sutartis šios Sutarties tekstai čekų, estų, suomių, vengrų, latvių, lietuvių, maltiečių, lenkų, slovakų, slovėnų ir švedų kalbomis taip pat yra autentiški.]